

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng

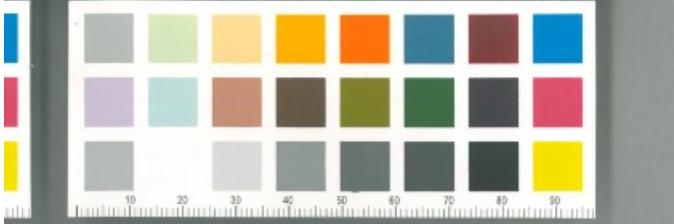
Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 29. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1812_189-txt-shoot-idm1698/facsimile.pdf (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

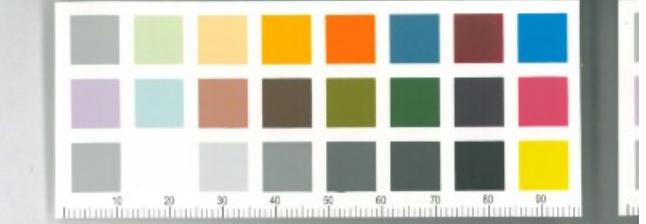
Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Sjæl og Legeme, og Perseerne haade af al Magt stræbt at vorde deres Lige. Lige siden Darius Hyspaspis hadde der sidstet elendige Fyrster på Kronen, som hensøede Livet i deres Detlevne og Pragt, medens Statholderne udsuede Landstaberne, gjorde hyppig Opstand, og maatte enten løbes til at gøre Fred eller lønlig ryddes af Venen. Nu regerede Darius Kodomannus, og stodt han i disse Maader var dueligere end hans Kormand, var dog den Modstand, han med sine talrige Glokke udmarvede Trætte, kunde gøre de saa men tapre Macedonier med den djarre, krigskundige Alexander i Spidsen, funfaare ringe: Kronen knækkede han i Slaget ved Arbela, og Livet fort efter, ved en Statholders Korraderi. Alexander underlagde sig ei allene det uhyre Perserrige; men forsatte endog sine Erobringer langt Østen for Indus, og i trende Verdens Parter er hans Næb lige til denne Dag blevet berømt. Dog, som et Stier næstud forsvandt dette store Monarki; thi Drusfunkstab og et voldsomt Gemt bragte snart Alexander i Graven, og Riget blev en blodig Tumleplads for hans herrelige Minstre og Generaler. Efter lang Strid, og esterathelse Alekanders Slægt var udrybbed, deltes Landene i trende Riger: det Macedoniske i Europa, ^{omt.} det Syriske i Aften og det Egyptiske i Afrika ³⁰⁰, ^{f. R.} Medens alt dette tildrog sig i Aften, Afrika og det sydvestlige Europa, opvokte en Stat i Sydvest, som var bestemt til at vorde den hele da bekendte Verdens Hertserinde. I Byen

Afalonaga regerede Konger, som forte deres Stamtabe op til den trojanske Prinds Eneas, der skulde være kommet bid efter Trojas Undergang, og en af disse, Kongers Datterson. Romulus anslagde i Spidsen for 3000 Mænd en ⁷⁵³ ringe By, hvilken han efter sig kaldte Rom. Endnu efter 250 Aars Forløb hørte den til Italiens ubetydelige Etater; men i Darius Hyspaspis's Dage foregik en Ombalning i Besittelsen, som blev Begyndelsen til Romerfolkets daadfulde Liv. Den syvende og sidste Konge, Tarkvin, som ved sin Hoimod og Voldsomhed havde gjort sig forhadet, blev tilliggemed sine Sonner adtaget; Kongeværdigheden afslaffedes, og Regeringen kom i Hænderne paa et Senat (en Raadsforsamling) af nogle hundrede Mænd, og twende saakalte Consuler, som aarlig overskiftedes. Saavel Consulerne som Scatens øvrige Embedsmænd blevne valgte paa almindelige Folkemøder (Comitier), men blevne entagne af visse Slægter, som ogsaa havde den egenlige Balget. Disse saakalde patricie Slægter nedstammede maastee fra de Grafer, som før Romulus beboede Roms Grund, og havde derfor ved store Indsætninger ligesaa Byens Bygning havde sig en Overhæft som enkelte Konger vel nedstrefte, men kunne dog ei tilintetgøre. Disse Patricier varer ogsaa blesne de Rigefrie, og mange varer de Maader, paa hvilke Almenen af domundertryktes og udsuedes. Den Overdragtsaand, som herved næredes, spaaede

31

Staten hørkede et langt eller kraftfuldt Vis; men da Almnen uregt snart tilsvang sig mægtige Boslykkere, som kaldes Tribuner, opkom efterhaanden mere Ligevægt; de Uadelige (Plebejere) fik Adgang til de høje Embeder, og ²⁶³ fikke. Stiden aldrig ophørte, hvem den dog fra nu af længe mere til at bække Kappelyst og holde Folket vaagten, end til at svække Kræften eller hindre dens Væktinger. Mellemitalien var delt i mange smaa indbyrdes uenige Stater, af hvilke de krigsrige Romere inddrog den ene efter den anden, og det blev saaledes siedse mere umuligt for den enkelte at værge sig. Det var Etruskerne et magtigt Folk, men deres Daadstid var omme for Romas begyndelse; Handelen havde gjort dem rige, Rigdommen overdaadige og Overdaadigheden blodagtige; deres tolv forbundne Stader slode ei hinanden bi og indtoges førstile af Romerne. Saaledes kom det sin, at Romerne i Alexander den Stores Tid alt varer Eneherre i Mellemitalien og krigede heldig ^{omt.} med Samniterne, Nedreitaliens magtigste Folk. ^{fra} I trende Krigs blev Samniterne, tilligemed ²⁴⁹ den Rad af græske Planteflader, som fandtes ²⁷⁰ paa Kysten, underværgnede, men stodt disse ^{f. R.}

Staders blodagtige Indvaanere ei mægtede at

gøre underlig Modstand, blev Krigen med en

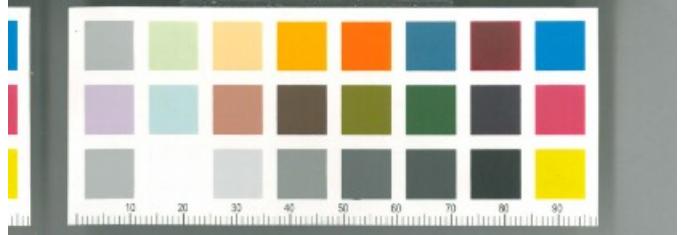
af dem, dog saare farlig for Rom. Det var

Tarent, som kaldte den Tids navnfundigste

Krigshoveding, Epiternes Konge, Pyrrhus,

til Hjælp, og ham lykedes det virkelig ved sin

overlegne græske Krigskonst og sine Elefanter at

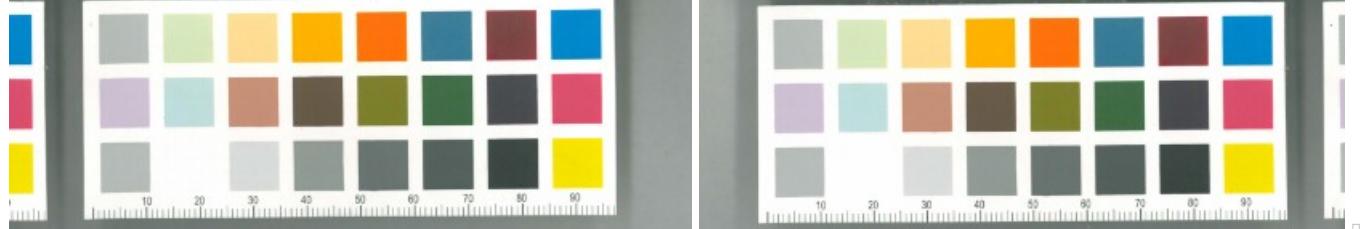
32

overvinde Romerne; men de tabte derfor ikke Modet, og Udgangen blev, at Pyrrhus maatte forlade Nedreitalien, som derpaa aldeles maatte underlaa sig. Nu higede Romerne efter Besiddelsen af Middelhavets Øer, især det frugtbare Sicilien, men her fandt de en mægtig Fende at bestride, nemlig Kartaginenserne. Disses Hovedstad, Kartago, laae paa Afrikas Nordkyst, og var mere end hundred Åar før Romas Bygning, anlagt af den soniske Prinsesse Dido, som i Spisjen for en Gjok Misfornoede var udvandret fra Tyrkiet. Ved udbredt Handel var dens Rigdom og Magt blevet saare stor, og foruden en betydelig Landstrafning i Afrika, beherskede den Sardinien og Middelhavets andre Øer paa Sicilien næ. Dysaa på denne Ø hadde Kartaginenserne tildig sat sig fast; men Grækerne havde ogsaaanlagt Planteflader her, og en af disse: Syrakus, var saa mægtig, at den i mere end 200 Åar tilintetgjorde alle Kartaginensernes Forsøg paa at fuldende Dens Erobring. Ved Enden af dette Tidsløb var vel Syrakus Magt forbi, men om ²⁶⁰ nu kom Romerne, og der begyndte en Undergangslæmp mellem disse toende mægtige Stater. Viist nok syntes det ikke rimeligt at Rom, som ingen Gaade havde, skulde kunne bervinge en Stofstat, som havde et igennem Aarhundres der grundfæster Herredomme paa Havet; men dog se vi til vor Forandringer Romerne seire i det første Sovlag, blive Middelhavets Herrer og afervinde Kartaginenserne hvad de eiede paa

Sicilien. Det gik imidlertid hermed ganske naturligt til; thi Kartaginenserne havde ligesaaledt som deres Stammefædre: Konuerne, nogensteds vareret et egentlig krigsrå Folk, og Kartagos nuværende rige Borgere havde hvert sen hyst eller Kraft til selv at gaa i Striden. Deres Hær bestod af Linietræpper og det var ikke at vente, at Folk, der kun sagde for Sold og Bytte, skulle kunne modstå et Folk, der var opoptet i Krig, og brændte af Begærlighed efter, paa deres Hornunes og Liens Bevæftning, at forhøje Hærelandets Hær og udvide dets Magt. Imidlertid blev dog Stridens Uafsluttede gang overvældende, da der imellem Kartaginenserne opfod en af de heldne Mand, hvis lyse Hjelpe og ubetydelige Mod intogte at udsette mere end store Hære, og indgryde selv de Hejreske en Tid, der for Giedliklet omstaber dem til Hælce. Romerne havde mist under Greben, efter den første Krig, paa en uretfærdig Maade bemægtiget sig Sardinien, og da Kartaginenserne høgte at erstatte dette Tab ved Grobninger i Spanien, forbød Romerne dem at gaa over Ebro. Hannibal, thi dette var den kartaginensiske Helts Naon, havde efter sin Fader Hamilcar, som med mere Tapperhed end Held havde bekæmpet Romerne, arvet et bittert Hæd til disse hans Hærelands arrigste Kiender, og Hædet vore ved hin Horurteisler endnu mere. Trods Rom's Forbud gik han over Ebro, brod frem igennem Gallien og lod sig ei

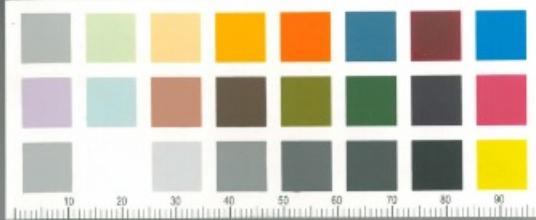
E

engang standse af de steile, snebedækkede Alper. Med sinne Anstrengelse udsorte han sit dristige Horsæt, at gæste Romerne i deres eget Hjem, han benyttede sig af Italienernes Had mod den herskende Republik, til at strafe sig en tapper Hær, og nedslag scierrig Alt hvad der vilde stande ham paa hans modige Vandring. Blant 216. hans Sejervindinger er den ved Kannæ, en By i Apulien, blevet mest uafundig, baade som den storste og den sidste; thi intet Uheld kunde bøse Rom's standhaftige Mod. Hannibal's Hær var henfaret i de mange Slag og de Overblevne hengave sig til Fortyltelser, som rovede deres Størke. Det var derfor saa langt fra, Hannibal funde indtagte Rom, at han meget mere efterhaanden tabte alle de vundne Fordele, og maatte til sidst med usorerret Sag flynde sig hjem, for at mode Romerne ved Kartagos Mure. Dithen var de sorte af en Mand, som under Krigen var opoptet til sit Hærelands Frelses, og denne Mand var: Cornelius Scipio. Efterat have udtaget Kartaginenserne af Spanien, gjorde han fra Siciliens Landgang paa Afrika, og mødtes med Hannibal ved Byen Zama. Afsererne vareret him andens Jævninger, men Hærene vareret det ikke: Hannibal blev slagen, og Kartago maatte paade mest youngende Wilkaart betale sig Fred. Ester saaledes at have faaet Herredommene i Westen, vendte det herskende Rom Øier mod Østen paa de Niger, som bare udsprungne af det macedoniske Monarki. Det ægyptiske er blevet

markværdigt, saavel ved den udbredte Handel, der drevs fra dets ny Hovedstad Alexandrien, som ved den Undest, dets Konger, der alle forte Rabnet Ptolomaus, bare for Biderne, thi herved fælles de hyperlige oraske Skrifter fra Undergang. Her behøvede Romerne si at gaa frem med Raaben, thi Egypten havde frivillig givet sig under deres Kommandostab; men anderledes var det med Makedonien og Grækenland. I hinc Land regerede paa denne Tid Filip den 3die, en Konge med adskillige store Egenstaber, og megen Hærstyrke, og i Grækenland saaede Stader, som havde forenet sig i det saafalde Akaske Forbund, at forme Friheds glimrende Tider. Da Filip havde staet i Forbund med Hannibal manglede Romerne ikke Anledning til Krig, og de storked sig ved Forbindelsen med et græst Høfsejde: de rovgerrige Ecoer; men dog funde de ei udrette synderligt forend der lykkedes dem at tilintetgøre den Forening, der hadde fundet Sted mellem Filip og Akasene. Først da maatte Filip prømpe sig, og nu kom Raden til den syriske Konge Antiokus, den saakaldte Store, hvem de afvang Lilleasien. Et lange efter indtogs de hele Makedonien; Grækerne, hvis Frihed de havde paataget sig at beskytte, maatte underfaa sig, og uden stellsig Marsag brod de Freden med Kartago, for rent at tilintetgøre den. Vel stred Kartaginenserne med fortvilet Mod for deres gamle By, men de

C 2

maatte dog til sidst bukke under, og Kartago for vandledes til en Stenhøl.

f. R. Nu var der ei længere nogen Stat i den da bekendte Verden, som kunde gøre Rom nogren Moshland, men derfor sik den ikke Mojsighed. I Slutningen af det andet Aarhundrede f. Kr. blev Gallien og Italien gaaet af tvende nordiske Folk: Simbrer og Teutoner, og Verdens Hærstyrke sjalv. Vel freste den tapre Marius Hadrenelandet fra denne udvortes Hær, men under Tidslobet var i dets egen Indesste opvokset et Dædragtens og Hordarwelfens Træ, som nu begyndte at bære blodige Krugter. De gamle Romere varo carselige, afholdne og retsfærdige, ei forbi de troede at burde være det for at være rette Mennester og behage Guddommen, men ene fordi de folte, at Hadrenelandet ellers ikke kunde bestaa. Saasmarth derfor Roms Magt blev saa stor, at den ustrafet funde varo uretfærdig mod andre Høf og ikke syntes at have nogen farlig Fjende, bortkastede ogsaa dens Borgere Hordadrenes Høder, og med Grækenlands, Kartagos og Afrikas Rigdomme hjemførte de tillige de Overvundnes Overdaad og Laafer. Saghed og lav Tansemade varo to, lige nødvendige Folger heraf: hin viste sig forstegang tydelig, da Romerne strax efter den simbriske Krig maatte tilstaa næsten alle Italienerne romerst Borgerret, og denne yttrede sig paa samme Tid saa stærkt, at de fleste Romere, fra den ringeste Almoe af ligetil Konsulen, vare rede til at salge Ere, Frihed og Hadreneland.

